

JÄMSTÄLLDHETS
MYNDIGHETEN

EN AV TRE UNGA KVINNOR

Delredovisning av uppdrag om sexuella trakasserier

Jämställdhetsmyndigheten

Göteborg,
Delrapport 30 oktober 2018

Dnr: 378

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Berit Jernberg, avdelningschef
Telefon 031-123 45 67

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	4
1. BAKGRUND OCH SYFTE	5
1.1. Myndighetens uppdrag	5
1.2. Svensk jämställdhetshistoria.....	5
1.3. Nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.....	7
1.3.1. #Metoo	9
1.4. Initiala prioriteringar och insatser	9
1.4.1. Samla in och kartlägga	9
1.4.2. Samverkan och samordning	11
1.4.3. Sexuella trakasserier är en del av mäns våld mot kvinnor och jämställdhetspolitiken.....	14
2. KOMMUNIKATION OCH SPRIDNING	16
2.1. Lyfta andra aktörer	16
2.2. Externa aktiviteter	18
3. ÖVERVÄGANDEN.....	19

SAMMANFATTNING

Jämställdhetsmyndigheten ska samla kraften i Sveriges jämställdhetsarbete. Uppdraget om sexuella trakasserier innebär att myndigheten ska samla och sprida kunskap om sexuella trakasserier. Barn och ungas situation ska särskilt belysas.

För att lyckas med uppdraget krävs att Jämställdhetsmyndigheten etablerar sig som en central aktör i arbetet för att på sikt förbättra samordningen, öka kvaliteten och skapa långsiktighet i arbetet med att motverka sexuella trakasserier och mäns våld mot kvinnor.

Jämställdhetsmyndigheten har kartlagt och samlat in information om vilka uppdrag andra myndigheter, organisationer och aktörer har fått om sexuella trakasserier, samt vad de gör inom ramen för sina uppdrag. Syftet är att skapa en bättre bild av vilka aktörer som gör vad inom sakområdet, att undvika dubbelarbete och hitta synergier med andra aktörer och verksamheter. I vårt arbete med att ta del av andras erfarenheter har Jämställdhetsmyndigheten bjudit in till dialog och bland annat haft möten med flera statliga myndigheter, civilsamhället och samordnare för 65 #metoo-uppropen.

Under arbetets gång har Jämställdhetsmyndigheten identifierat att det finns behov av lättillgänglig information. Myndighetens webbplats kommer att vara ett nav för vidarelänkning till andra aktörers information och insatser.

Regeringens satsningar är riktade till olika sektorer i samhället; skola, socialtjänst, polis, kvinnojourer och arbetslivet. Det genomgående temat är utbildning och information. Under 2018 har regeringen pekat på att det saknas kunskap om sexuella trakasserier. Jämställdhetsmyndigheten kan konstatera att de uppdrag som regeringen har gett efter #metoo fokuserar på kunskapsspridning. Förutom uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten och Youmo, är få regeringsuppdrag riktade till målgruppen pojkar och unga män, som enligt statistiken är de som främst utövar sexuellt våld och sexuella trakasserier. Mot bakgrund av den kunskap som finns att det är främst unga män och pojkar som utför sexuella trakasserier, och att det oftast är riktat mot flickor och unga kvinnor, är det viktigt att visa att sexuella trakasserier är en del av mäns våld mot kvinnor och att i större utsträckning än tidigare rikta insatser mot förövare.

1. BAKGRUND OCH SYFTE

För att sätta arbetet i ett sammanhang inleder Jämställdhetsmyndigheten med en beskrivning av uppdraget samt en tillbakablick som lyfter viktiga milstolpar i svensk jämställdhetshistoria.

1.1. MYNDIGHETENS UPPDRAG

Inom ramen för arbetet med att nå de jämställdhetspolitiska målen har Jämställdhetsmyndigheten fått i uppdrag från regeringen att samla och sprida kunskap om sexuella trakasserier. Barn och ungas situation ska särskilt belysas. Myndigheten ska i sitt arbete hämta synpunkter från Diskrimineringsombudsmannen och andra relevanta myndigheter och organisationer. Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 oktober 2018 och slutredovisas senast den 30 oktober 2019.¹

1.2. SVENSK JÄMSTÄLLDHETSHISTORIA

Utvecklingen mot jämställdhet har drivits på främst av kvinnorörelsen på olika arenor, exempelvis på arbetsplatsen och i föreningslivet. Jämställdhet instiftades som ett eget policyområde år 1972, efter många års kamp av kvinnor inom civilsamhället och politiken, vilket sedan ledde till att Sverige fick en jämställdhetslag år 1979. Lagen förbjuder könsdiskriminering i arbetslivet och ålägger arbetsgivaren att arbeta med aktiva åtgärder för att främja jämställdhet. År 2009 ändrades jämställdhetslagen till att omfatta flera diskrimineringsgrunder och fick ett gemensamt namn, *diskrimineringslagen*.

Lagen innehåller sex olika former av diskriminering, direkt diskriminering, indirekt diskriminering, bristande tillgänglighet, instruktioner att diskriminera, trakasserier och *sexuella trakasserier*. Den här delrapporten fokuserar på arbetet med att motverka sexuella trakasserier. Exempel på sexuella trakasserier kan vara kommentarer, att någon tafsar på dig eller kommer med ovälkomna inviter, vissa handlingar kan vara brottsliga.

---

¹ Regleringsbrev (s2017/07218/RS)

Förbudet mot sexuella trakasserier har sin bakgrund i utvecklingen av synen på jämställdhet mellan könen. I förarbeten till lagändringen av jämställdhetslagen 1998, lyfts det särskilt upp att:

(d)et är viktigt att förstå att sexuella trakasserier utgör ett maktmissbruk från förövarens sida. Sexuella trakasserier måste ses ur ett könsmaktsperspektiv. Det är mot denna bakgrund angeläget att slå fast att sexuella trakasserier är en viktig jämställdhetsfråga.²

Definitionen av sexuella trakasserier kom först i 1991 års ändringar av jämställdhetslagen³ i samband med ökade krav på aktiva åtgärder och ett förbud mot trakasserier. Förbudet syftar på någon form av bestraffning eller hämnd, för att en arbetstagare avvisat arbetsgivarens sexuella närmanden.⁴

Redan år 1987 konstaterade Arbetsdomstolen att man kunde ställa krav på arbetsgivare att motverka förekomsten av sexuella trakasserier på arbetsplatsen.⁵ Genom lagändringar år 1998 infördes kravet på utrednings- och åtgärdsskyldighet när arbetsgivaren fått kännedom om förekomsten av sexuella trakasserier på arbetsplatsen.⁶

1997 tillsattes utredningen *Kvinnofrid*, en avgörande reform för arbetet med att motverka mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och för att uppnå jämställdhet. Propositionen ledde bland annat till att grov kvinnofridskränkning infördes i brottsbalken, vilket innebär att våldshandlingar och enskilda, systematiska och upprepade kränkningar kan ses som en helhet och därmed utgöra ett grovt brott.⁷ Propositionen innebar också en skärpning av diskriminering i arbetslivet och det blev straffbart att köpa sexuella tjänster samt en förändring och straffhöjning gjordes av lagen mot könsstympning av kvinnor.⁸ Kvinnofridspropositionen var en tydlig markering att konsekvenserna av mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem, och att utsättas för våld är den yttersta konsekvensen av ett ojämnt samhälle.

De senaste 20 åren har det skett framsteg i utvecklingen mot jämställdhet. Insatser för att motverka mäns våld mot kvinnor har bland annat innefattat åtgärder och ett antal

---

² Regeringens proposition 1997/98:55 kvinnofrid, s.108

³ Jämställdhetslag SFS 1991:433, 6 §

⁴ Jämställdhetslag 6 och 22 §, se proposition 1990/91:112

⁵ Arbetsdomstolen 1987 nr 98

⁶ Jämställdhetslag, 22 a § se proposition 1997/98:55.

⁷ Kvinnofrid prop 1997/98:55 s. 10 och Brottsbalken 4 kap 4a§

⁸ Kvinnofrid prop 1997/98:55 s. 14–15 och Brottsbalken 6 kap 11§

handlingsplaner; exempelvis handlingsplan mot prostitution och människohandel och en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.⁹ Mellan 2010 och 2014 genomfördes ca 40 insatser för att vidareutveckla det som gjorts tidigare år, men nu med ett antal fokusområden;¹⁰

- Nationell mobilisering och samordning av arbete
- Åtgärder mot sexuellt våld
- Förebyggande insatser riktade till män

Trots flertalet reformer, åtgärder, insatser och verksamheter arbetar med att motverka mäns våld mot kvinnor, finns det ytterligare behov av att stärka förutsättningarna för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Arbetet mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål behöver bli mer samordnat, tydligt, långsiktigt och särskilt fokuserat på förebyggande insatser.

1.3. NATIONELL STRATEGI FÖR ATT FÖREBYGGA OCH BEKÄMPA MÄNS VÅLD MOT KVINNOR

Sedan januari 2017 finns en 10-årig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Regeringens målsättning är att flytta fokus från stöd och skydd av våldsutsatta till ett mer förebyggande förhållningssätt, främja utvecklingen av effektiva åtgärder och förhindra att våld utövas och att våld upprepas. Strategin innefattar fyra målsättningar:

- Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld
- Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn.
- Effektivare brottsbekämpning.
- Förbättrad kunskap och metodutveckling

Två faktorer lyfts särskilt fram i strategin – vikten av förebyggande insatser och mäns delaktighet och ansvar i arbetet mot våld. Arbetet fokuserar på att i mycket

---

⁹ *Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid* Skr. 2016/17:10 Elanders, november 2016, s. 39

¹⁰ Skr.2016/17:10, s. 40

högre grad än tidigare, förhindra att våld och kränkningar uppstår och att våld upprepas. För att detta ska ske krävs ett större engagemang och involvering av män och pojkar, samt en uppgörelse med normer som rättfärdigar kränkningar, våld och begränsningar av flickor och kvinnors livs- och handlingsutrymme.¹¹

I regeringens skrivelse *Makt, mål och myndighet* betonas att flickors och unga kvinnors utsatthet för våld inte tillräckligt har uppmärksammats i arbetet. Statistik från bland annat Brottsförebyggande rådet visar att yngre kvinnor är mer utsatta för våldsbrott än äldre och utgör den grupp som allra mest är utsatt för brott i nära relationer. Det gäller i synnerhet kvinnor mellan 20 och 24 år.¹² Regeringen bedömer även att det inom den särskilt våldsutsatta gruppen homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner (HBTQ), är unga bisexuella kvinnor mer utsatta för våld än andra.¹³ Unga kvinnor och flickor är även den målgrupp som är särskilt utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck. Unga kvinnor i övre tonåren och tjugoårsåldern (16–24 år) är överrepresenterade bland dem som utsatts för sexualbrott.¹⁴ Även i skolan utsätts flickor i högre grad än pojkar för sexuella trakasserier och sexuellt närgånget beteende.¹⁵ Den senaste arbetsmiljöundersökning som genomfördes av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Arbetsmiljöverket visar att 30% av unga kvinnor (16–29 år), under de sista tolv månaderna, har varit utsatta för sexuella trakasserier av sin chef, arbetskamrat eller en annan person på sitt arbete.¹⁶ Samlad kunskap visar att det är pojkar och män som utövar sexuella trakasserier i skola, arbetsliv och fritid, främst riktat mot flickor och unga. Sexuella trakasserier är ett sakområde under det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

---

¹¹ Skr. 2016/17:10, s. 109.

¹² *Brott i nära relationer: En nationell kartläggning* (Brå rapport 2014:8) Leanders Grafiska AB 2014

¹³ *Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid* (Skr. 2016/17:10) Elanders, november 2016

¹⁴ Brottsförebyggande rådet Nationella trygghetsundersökningen 2017 *Om utsatthet, otrygghet och förtroende* Rapport 2018:1 s. 58

¹⁵ *Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid* (Skr. 2016/17:10) Elanders, november 2016

¹⁶ Arbetsmiljöstatistik Rapport 2018:2, *Arbetsmiljön 2017* ISSN 1652–110 s. 75

1.3.1. #Metoo

Hösten 2017 startade #metoo-uppropen över hela världen. En unik historisk händelse där kvinnor i olika branscher gick samman och berättade om sina erfarenheter av sexuella trakasserier på ett strukturerat sätt. Under vintern tillkom fler upprop med grupper som inte är knutna till en specifik bransch, exempelvis #allavi, #underytan, #bortabramenhemmavärst och elevuppropet #tystiklassen. Berättelserna visar på att det finns mycket kvar att göra för att förebygga och bekämpa sexuella trakasserier och sexuellt våld på arbetsplatser och i övriga samhället. Ett direkt svar på uppropen är att regeringen har gett särskilda uppdrag och medel till myndigheter och till civila samhället för att ge stöd till utbildningsinsatser och för att arbeta med att motverka och upptäcka sexuella trakasserier.

1.4. INITIALA PRIORITERINGAR OCH INSATSER

Jämställdhetsmyndigheten har identifierat aktiviteter och insatser under tre teman som myndigheten valt att prioritera. Dessa teman är att:

- Samla in och kartlägga
- Samverka och samordna olika aktörers uppdrag
- Tydliggöra sexuella trakasserier som del av mäns våld mot kvinnor och jämställdhetspolitiken

1.4.1. Samla in och kartlägga

Jämställdhetsmyndigheten kartlägger och samlar in information om vilka uppdrag andra myndigheter, organisationer och aktörer har fått kring sexuella trakasserier och vad de gör inom ramen för sina uppdrag. Syftet är att skapa en bättre bild av vilka aktörer som gör vad inom sakområdet, undvika dubbelarbete och hitta synergier med andra aktörer och verksamheter. Detta är avgörande för att Jämställdhetsmyndigheten ska kunna utföra uppdraget på ett effektivt sätt.

I rapporten *Myndigheter och lärosätenas beskrivning av åtgärder år 2017 för att nå jämställdhetspolitiska målen*, granskade Jämställdhetsmyndigheten årsredovisningar som visade att 11 av 59 myndigheter lyfter upp #metoo och eventuella upprop kopplade till sin myndighet. I ett antal verksamheter har det lett till att det interna arbetet med att hantera sexuella trakasserier och kränkningar har prioriterats. Arbetet handlar exempelvis om att utveckla rutiner och hantering av anmälningar och se över det förebyggande arbetet. Denna rapport fungerade bland annat som ett underlag för urval när Jämställdhetsmyndigheten skulle bjuda in till dialogmöte. Jämställdhetsmyndigheten har även tagit del av erfarenheter och kunskap från civilsamhället och flera #metoo-upprop.

Andra aktiviteter som myndigheten genomfört under året listas nedan.

- I juni bjöd Jämställdhetsmyndigheten in till ett dialogmöte med de myndigheter som fått särskilda uppdrag att förebygga och bekämpa sexuella trakasserier.¹⁷
- I september genomförde Jämställdhetsmyndigheten ytterligare ett dialogmöte. Denna gång samlade myndigheten ett antal samordnare för de 65 #metoo-upprop, som överlämnat åtgärdsförslag till regeringen den 8 mars 2018, och riksorganisationer¹⁸ som arbetar med att förebygga sexuella trakasserier.
- I oktober bjöd Socialstyrelsen och Jämställdhetsmyndigheten in fler metoo-upprop inom ramen för Socialstyrelsens uppdrag om särskilda satsning för socialtjänst. Mötet hade särskild fokus på de upprop för personer som kan befinna sig i en särskild sårbarhet på grund av sin livssituation.¹⁹

Nyligen publicerade Vetenskapsrådet rapporten *Sexuella trakasserier i akademien – En internationell forskningsöversikt*. Bakgrunden till rapporten var att det saknades en aktuell bild av vilken forskning som finns inom akademien på sakområdet. Jämställdhetsmyndigheten anser att forskningsöversikten är ett viktigt underlag för vårt fortsatta arbete.²⁰

Flickor och pojkars situation ska synliggöras

I Jämställdhetsmyndighetens uppdrag finns ett tydligt barnrättsperspektiv och det är viktigt att myndigheten tar del av flickor och pojkars erfarenheter.

Jämställdhetsmyndigheten arbetar för att ingå i BO:s kunskapsstöd, *Barnrätt i praktiken*, som just syftar till att myndigheter och kommunerna ska prata med

---

¹⁷ Myndigheter som deltog på möte var Brottsoffermyndigheten, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Arbetsmiljöverket, Konstnärsnämnden, Sekretariatet för genusforskning, Barnombudsmannen och Allmänna barnhuset.

¹⁸ Brottsofferjouren Sverige, Friends, MÄN, Roks, Unizon och Sveriges kvinnolobby (via e-post), Samt samordnare för de 65 uppropen. #nödvarn, #orosanmälan, #tekniskt fel #slutvillkorat och #virivermurarna

¹⁹ På mötet deltog representanter för uppropen #intedinhora, #slädövöratill #slutvillkorat #utanskyddsnät

²⁰ *Sexuella trakasserier i akademien – En internationell forskningsöversikt*. Bondestam och Lundqvist 2018 ISBN 978-7307-371-4

flickor och pojkar för att få ta del av deras erfarenheter, låta de själva få berätta om sin situation, möjlighet att framföra råd och förslag till förbättringar.

På Jämställdhetsmyndigheten pågår en diskussion om hur flickor och pojkars röster och situation kan tas tillvara. En tanke är att tillsätta ett ungdomsråd som kan vara behjälplig i frågor som har med jämställdhet att göra, däribland arbetet mot sexuella trakasserier. Ett annat förslag är att bjuda in skolelevernas upprop #tystiklassen och #räckupphanden för att ta del av deras kunskap och erfarenheter.

1.4.2. Samverkan och samordning

Jämställdhetsmyndigheten har en nära samverkan med andra statliga myndigheter och andra relevanta aktörer inom uppdraget. Detta för att på sikt förbättra samordningen, öka kvaliteten och skapa långsiktighet i arbetet med att motverka sexuella trakasserier och mäns våld mot kvinnor. Jämställdhetsmyndigheten har etablerat kontakt med andra myndigheter som fått särskilda uppdrag att arbeta förebyggande och bekämpa sexuella trakasserier. Hittills är det dessa;

Arbetsmiljöverket och Diskrimineringsombudsmannen

Jämställdhetsmyndigheten har påbörjat samverkan med Arbetsmiljöverket (AV) och Diskrimineringsombudsmannen (DO). Utgångspunkten för samverkan är att utifrån deras gemensamma regeringsuppdrag tillsammans ta fram digital information som stöd till arbetsgivare för att förebygga och förhindra sexuella trakasserier i arbetslivet. AV och DO kommer ta fram ett informationsmaterial riktat till arbetsgivare och också genomföra ett seminarium med myndighetschefer. AV och DO har avgränsat sina uppdrag till att kommentera den lagstiftning som respektive myndighet har tillsyn över. Fokus för Arbetsmiljöverket blir därmed tre föreskrifter, den första som handlar om kränkande särbehandling i arbetslivet, där ordet sexuella trakasserier förekommer.²¹ Den andra omfattar systematiskt arbetsmiljöarbete²² och den tredje fokuserar på organisatorisk och social arbetsmiljö²³. DO begränsar sin information till diskrimineringslagen.

Som ett komplement till dessa två uppdrag ser Jämställdhetsmyndigheten det som angeläget att uppmärksamma samspelet mellan olika regelverk. En anledning till detta är att anmälningar enligt diskrimineringslagen och brottsbalken i förekommande fall kan göras parallellt.

---

²¹ Kränkande särbehandling i arbetslivet AFS 1993:17

²² Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1), föreskrifter

²³ Organisatorisk och social arbetsmiljö AFS 2015:4, föreskrifter

Barnombudsmannen

Jämställdhetsmyndigheten har också inlett en dialog och samverkan med Barnombudsmannen (BO) kring barns rättigheter och barns delaktighet, för att ta del av BO:s erfarenheter av att inkludera barn och barns röster. Syftet med denna samverkan är att särskilt lyfta fram och synliggöra barn och ungas situation. Dialog och samverkan innefattar också det arbete som BO genomför utifrån sin målplan under målet *Barn som utsätts för våld eller exploatering*. Under 2018 har BO fokus på att uppmärksamma regeringen på de rättighetskränkningar, bland annat sexuella trakasserier, som barn utsätts för på nätet.

- Under oktober deltar Jämställdhetsmyndigheten i ett seminarium med BO om deras erfarenheter och metod för att prata med barn och unga, *Unga direkt*. Målet för Jämställdhetsmyndigheten är att kunna ingå i kunskapslyftet *Barnrätt i praktiken* under 2019. Flera av Jämställdhetsmyndighetens regeringsuppdrag har inskrivet att barn och ungas perspektiv och situation ska belysas.

Brottsoffermyndigheten

Brottsoffermyndigheten (BrOM) har fått i uppdrag att informera och utbilda med anledning av en ny sexualbrottslagstiftning. Jämställdhetsmyndigheten har haft samverkansmöte med BrOM och ingår också i deras referensgrupp som är kopplad till uppdraget. Fokus för det första mötet har varit framtagandet av kampanj utifrån den nya sexualbrottslagstiftningen. Kampanjen lanseras vecka 45, 2018.

Universitets- och högskolerådet

Jämställdhetsmyndigheten ingår i referensgruppen i Universitets- och högskolerådet (UHR) och som är kopplat till deras uppdrag kring *förebyggande arbete avseende sexuella trakasserier, samt deras arbete när de får kännedom om misstänkta sexuella trakasserier vid lärosätena*. Jämställdhetsmyndighetens roll i detta handlar om att bidra med stöd till UHR:s fortsatta arbete med den kartläggning som synliggör lärosätenas arbete med sexuella trakasserier.

- Under september månad har Jämställdhetsmyndigheten tagit del av UHR:s preliminära resultat av enkäter gjorda på lärosäten, fackförbund och studentkårer. Vi har också tagit del av djupintervjuer med kvinnor som har erfarenhet av sexuella trakasserier från lärosäten, samt preliminärt resultat från en forskningsöversikt om preventivt arbete som tas fram i uppdraget. Jämställdhetsmyndigheten har bidragit med frågor inför UHR:s hearing med lärosäten, fackföreningar och studentkårer. UHR kommer att redovisa dessa delar samlat i en rapport i mars 2019. Rapporten kommer vara en källa för underlag till fortsatt arbete.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen ska samordna en särskild satsning för att erbjuda personal inom socialtjänsten utbildning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Uppdraget är bland annat sprunget ur #metoo-uppropan och upprensens krav på ett bättre bemötande från myndigheter. De grupper som nämns i uppdraget är äldre kvinnor, kvinnor med funktionsnedsättning, kvinnor med en missbruksproblematik samt kvinnor i prostitution och människohandel. Uppdraget genomförs i samverkan mellan Socialstyrelsen, Jämställdhetsmyndigheten, Nationellt centrum för kvinnofrid och Länsstyrelserna.

En gemensam myndighetsarbetsplan är framtagen och ligger till grund för genomförandet av uppdraget. Socialstyrelsen och Jämställdhetsmyndigheten har träffat de aktuella uppropan som identifierats för uppdraget, för att ta del av deras erfarenheter. Inom uppdraget planeras också utbildningsinsatser och webbfilmer, en film kommer att handla om sexuella trakasserier och som Jämställdhetsmyndigheten kommer medverka i. Den särskilda satsningen för socialtjänstens personal kommer avslutas med en nationell samling den 18 december 2018. Material som tas fram under satsningen kommer inkluderas i det fortsatta och ordinarie arbetet mot mäns våld mot kvinnor.

Skolverket

Skolverket har fått mer resurser och ett utökat uppdrag, de kommer bland annat att fördela statsbidrag till organisationer för att öka kunskap om sex- och samlevnad och förebygga sexuella trakasserier via kompetenshöjande insatser för skolpersonal. Skolverket har fokus på att förebygga sexuella trakasserier och detta hänger väl ihop med Jämställdhetsmyndighetens uppdrag om sexuella trakasserier och uppdrag om våldsförebyggande arbete. Jämställdhetsmyndigheten har initierat en samverkan och ser att ett gemensamt arbete är avgörande för att få genomslag för skolans verksamhet. Ett första samverkansmöte genomfördes 29 oktober.

Andra aktörer

Jämställdhetsmyndigheten har också identifierat fler strategiska aktörer vars uppdrag påverkar våra jämställdhetsuppdrag och bland annat i arbetet med sexuella trakasserier. Det är angeläget att utveckla samverkan med flera av aktörerna i syfte att kartlägga uppdrag och skapa synergier, exempelvis;

- Allmänna Barnhuset
- Ekonomistyrningsverket utifrån genusbudgetering
- Konstnärsnämnden
- Länsstyrelserna

- Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd
- Myndigheter som fördelar forskningsmedel (exempelvis Formas)
- Polismyndigheten
- Skolinspektionen
- Specialpedagogiska skolmyndigheten
- Sveriges kommuner och landsting
- Vetenskapsrådet
- Åklagarmyndigheten

1.4.3. Sexuella trakasserier är en del av mäns våld mot kvinnor och jämställdhetspolitiken

Under året har Jämställdhetsmyndigheten arbetat med att integrera sexuella trakasserier både i arbetet med mäns våld mot kvinnor och i jämställdhetsintegreringsarbetet.

Sexuella trakasserier – en del av mäns våld mot kvinnor

I augusti 2017 beslutade regeringen om en ändring i högskoleförordningen. (1993:10), som innebär att kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer ska ingå i examensordningen för fysioterapeuter, sjuksköterskor, socionomer, jurister, läkare, psykologer och tandläkare.

Jämställdhetsmyndigheten har fått utbildningsuppdraget och ska samverka i genomförandet med bland andra Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) och andra högskolor och universitet, samt myndigheter. Utbildningsinsatserna och kunskapsstödet kommer utformas så att alla delar av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer inkluderas och uppmärksammas. Sexuella trakasserier kommer på olika sätt att ingå i denna satsning, inklusive aktuell lagstiftning.

Jämställdhetsmyndigheten har också ett omfattande våldsförebyggande uppdrag, som bland annat inkluderar spridning och utveckling av metoder i universellt våldsförebyggande arbete med barn och unga. I det arbetet pågår en inventering av arbetssätt och metoder som också kan stärka uppdraget med sexuella trakasserier. Två metoder som visar positiv riktning och har en genusansats är Mentoreri i våldsprevention (MVP) och Bringing in the Bystander (BITB). Metoderna verkar förebyggande, försöker ändra föreställningar om genus och skapa jämställda relationer mellan kvinnor och män.²⁴ BITB är program mot sexuellt våld. Båda

---

²⁴ *Före han slår. Om effektiva våldsförebyggande metoder med ett genusperspektiv.* Lena Berg, Magnus Sjögren, Klas Hyllander och Peter Söderström. Artikel Ungdomsstyrelsen 2013-04-16 s. 7

metoderna har fokus på hur åskådare kan hjälpa till att ingripa före, under eller efter en situation som är kränkande eller våldsam.

Arbetet med sexuella trakasserier i jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegrering är den strategi som används för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Jämställdhetsmyndigheten har enligt regleringsbrev och instruktion i uppdrag att stötta statliga myndigheter och lärosäten i deras arbete med jämställdhetsintegrering. Under våren 2018 genomfördes sex nätverksträffar för såväl myndigheter som lärosäten med syftet att presentera Jämställdhetsmyndighetens verksamhet och roll som stödjande aktör, samt att möjliggöra dialog mellan aktörerna.

Jämställdhetsmyndigheten uppmanar i sitt stöd till myndigheterna att tydliggöra på vilket sätt som just deras verksamhet kan bidra till att verka för de jämställdhetspolitiska målen.

Under vårens nätverksträffar har ett av kunskapspassen handlat om att lyfta fram hur arbetet med jämställdhetsintegrering kopplas till arbetet med att förebygga sexuella trakasserier. Jämställdhetsmyndigheten har på nätverksträffarna också identifierat behov av att utveckla hur myndigheterna och lärosätena integrerar sitt målstyrda och lagstyrda jämställdhetsarbete, och hur arbetet med sexuella trakasserier och mäns våld mot kvinnor skulle kunna få ökat genomslag.

2. KOMMUNIKATION OCH SPRIDNING

Jämställdhetsmyndigheten ska samla kraften i Sveriges jämställdhetsarbete. För detta uppdrag formuleras att myndigheten ska samla och sprida kunskap om sexuella trakasserier. Barn och ungas situation ska särskilt belysas.

För att lyckas med uppdraget krävs att Jämställdhetsmyndigheten etablerar sig som en central aktör när det gäller spridning av information och samverkar med etablerade aktörer som i sin tur kan nå relevanta målgrupper. Det kommer på sikt att förbättra samordningen och öka kvalitén i arbetet med att motverka sexuella trakasserier.

I övrigt kommunicerar myndigheten löpande på webb och i sociala medier de aktiviteter som görs inom ramen för uppdraget.

En viktig uppgift för Jämställdhetsmyndigheten blir att kommunicera vem som gör vad och var man kan hitta aktuell information om sexuella trakasserier.

- På myndighetens webbplats kommer allmän information om sexuella övergrepp att finnas – vad sexuella trakasserier innebär enligt diskrimineringslagstiftningen jämfört med när det är en brottslig handling.
- Jämställdhetsmyndigheten kommer att komplettera Arbetsgivarverkets och Diskrimineringsombudsmannens digitala information där fokus är stöd till arbetsgivare.

2.1. LYFTA ANDRA AKTÖRER

Myndighetens webbplats kommer att vara ett nav för vidarelänkning till andra aktörers information och insatser. Exempel på relevanta aktörer att lyfta på webbplatsen är:

- [Allmänna Barnhuset](#) är en statlig stiftelse som har i uppdrag av regeringen att utveckla och stödja metod- och kunskapsutveckling med syfte att stärka barn och ungdomar i socialt utsatta situationer. Stiftelsen kartlägger och sprider kunskap och information om sexuella trakasserier och sexuella övergrepp.

- [Backa – initiativet för en skola fri från sexuella kränkningar](#)
Backa syftar till att skapa en bättre skolmiljö och arbetsmiljö för elever och skolpersonal. Satsningen består av bland annat utbildningsinsatser, verktyg och metoder som kan motverka sexuella trakasserier och kränkningar. Backa bidrar också i arbetet med att ta fram handlingsplaner för att skolan bättre ska kunna arbeta mot sexuella trakasserier och kränkningar. Initiativet organiseras av Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd, Sveriges elevråd (SVEA), Sveriges Skolledarförbund och Lärarförbundet Skolledare.
- [Folkhälsomyndigheten](#) är en nationell kunskapsmyndighet som arbetar för bättre folkhälsa. I Myndighetens enkät Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), framkom det att könsskillnader finns kopplat till bland annat sexuella trakasserier. Under hösten 2018 kommer att göra en fördjupningsstudie om sexuella trakasserier under 2019.
- [#metoo-upproppen](#)
De 65 metoo-upprop som startades av ideella krafter under hösten 2017 har tillsammans bildat ett nätverk. Samordnare för upproppen har skapat en webbplats med information och kontaktuppgifter till de olika upproppen. De arbetar tillsammans för ett tryggt och jämställt samhälle, fritt från sexism, trakasserier och andra former av övergrepp. Uppropen arbetar opinionsbildande för att påverka myndigheter, politiker och arbetsmarknadens parter.
- [Ungdomsmottagningen](#) online UMO och Youmo, webbplatser för alla som är mellan 13 och 25 år där de hittar svar på frågor om sex, hälsa och relationer. [Youmo](#) har en pågående satsning kring bland annat hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld och sexuella trakasserier och lag.
- [Vetenskapsrådet](#) finansierar forskning och forskningsinfrastruktur inom alla vetenskapsområden och har ett pågående uppdrag gällande sexuella trakasserier i akademien. Vetenskapsrådet har tagit fram en internationell forskningsöversikt om sexuella trakasserier i akademien.

2.2. EXTERNA AKTIVITETER

Som en del i stödet till att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor i nationella strategin, genomförs en rad externa aktiviteter.

Jämställdhetsmyndigheten har både medverkat i och genomfört seminarier, konferenser och aktiviteter i hela landet inom jämställdhetsområdet och sakområdet sexuella trakasserier. Myndigheten planerar också framgent aktiviteter där vi framhäver och integrerar kunskap om sexuella trakasserier i det övriga jämställdhetsarbetet som sker på myndigheten. Exempel på större aktiviteter:

- *Norrboten Media Week*, 8 februari, Luleå.
- Nätverksträffar med JiM-myndigheter och JiHU-lärosäten, 4 april-24 maj, Göteborg
- Seminarier i Almedalen, *MeToo och tystiklassen* och *Efter #MeToo: Unga tjejers perspektiv på våld och sexuella trakasserier och vad kan vi göra åt det*, 3–4 juli, Visby
- *Let's talk #metoo – Nationell konferens om sexuella trakasserier*, 30 augusti, Stockholm
- Mänskliga Rättighetsdagarna, *Rätten till ett liv fritt från våld*, 15–17 november, Stockholm
- *JiM-spridningskonferens*, 4 december, Stockholm

3. ÖVERVÄGANDEN

Sexuella trakasserier är ett allvarligt strukturellt problem och Jämställdhetsmyndigheten anser att det skulle vara främjande för arbetet med att förebygga och bekämpa sexuella trakasserier om de myndigheter och aktörer som idag har uppdrag, får fortsätta arbetet och får nya regeringsuppdrag.

Jämställdhetsmyndigheten anser att det vore bra om fler myndigheter fick detta inskrivet i sina regleringsbrev. Exempel på myndigheter som Jämställdhetsmyndigheten anser är strategisk viktiga, är bland annat rättsvårdande myndigheterna och Barnafrid.

Regeringens satsningar är riktade till olika sektorer i samhället; skola, socialtjänst, polis, kvinnojourer och arbetslivet. Det genomgående temat är utbildning och information. Under 2018 har regeringen pekat på att det saknas kunskap om sexuella trakasserier. Jämställdhetsmyndigheten kan konstatera att de uppdrag som regeringen har gett efter #metoo fokuserar på kunskapsspridning. Förutom uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten och Youmo, är få regeringsuppdrag riktade till målgruppen pojkar och unga män, som enligt statistiken är de som främst utövar sexuellt våld och sexuella trakasserier. Mot bakgrund av den kunskap som finns är det viktigt att visa att sexuella trakasserier är en del av mäns våld mot kvinnor och att i större utsträckning än tidigare rikta insatser mot förövare.

Jämställdhetsmyndigheten anser att det är viktigt att sakområdet att förebygga och bekämpa sexuella trakasserier, ingår i ordinarie struktur för att skapa en långsiktig förändring. Målet måste vara att arbetet mot sexuella trakasserier, inte särorganiserar i särskilda uppdrag utan till större del bli en del av det förebyggande arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Idag finns metoder inom våldsförebyggande området som förts in i ett antal kommuner, exempelvis mentorerna i våldsprevention. Det är också viktigt att knyta an till närliggande sakområden som exempelvis föräldraskapsstöd och brottsförebyggande arbete, eftersom förebyggande arbete på flera nivåer och på olika arenor, kan få större effekt. Det är i linje med första målområdet i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Jämställdhetsmyndigheten anser att det har varit verkningsfullt att processen har påbörjats med att integrera sexuella trakasserier och mäns våld mot kvinnor som en del av arbetet med jämställdhetsintegrering. Arbetet med jämställdhetsintegrering på lärosäten är betydelsefullt och lärosätena är viktiga aktörer på flera sätt, dels

genom den forskning som pågår om sexuella trakasserier, dels genom kärnverksamheten, som är utbildning.

Jämställdhetsmyndigheten anser att det också är viktigt att följa upp myndigheternas uppdrag, bevaka att uppdragen är verkningsfulla och att insatserna stärker arbetet för att nå målsättningarna i den nationella strategin att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, och delmål sex. Här kan Jämställdhetsmyndigheten spela stor roll genom att se helheten, vilka aktörer som kan öka genomslagskraften i arbetet och att länka dessa aktörer samman. På så vis får vi en mer sammanhållen styrning och strukturerad samverkan i Sveriges jämställdhetsarbete.

SEXUELLA TRAKASSERIER

Box 73, 424 22 Angered
Besöksadress: Angereds torg 9
Tel: 031-392 90 00
www.jamstalldhetsmyndigheten.se

